

<p>Toimetus ja tallitus TALLINNAS, Pagaril uul. nr. 1</p> <p>Toimetaja kõnetunnid kella 12—1.</p>	<h1>SÕDUR</h1> <p>SÕJAASJANDUSE AJAKIRI. ILMUB ÜKS KORD NÄDALAS ülemjuhataja staabi väljaandel.</p>	<p>Tellimise hind: 1 aas a peale 40 marka</p> <p>Kaalu- ja teadus-annete hind: iga korpusrea eest 1 mark.</p>
<p>Tellimisi ja kuulutusi võtavad vastu kõik wabariigi postiasutused ja era-raamatukauplused.</p>		

Nr 1. Laupäewal, 3. jaanuaril 1920. II. aastakäik

Sisukord.

Ametlik osa:

1. Wägede Ülemjuhataja päewakäsk.
2. Wabariigi Walitsuse terwituse rahwawäele.
3. Ülendused.
4. Väljawõtted Sõjawägede Ülemjuhataja päewakäskudest.
5. Leping sõjalise tegevuse seismapaneku kohta meie wäerindadel.
6. Väljawõtted Sõjaminstri päewakäskudest.

Üleülbine osa:

1. Suguhaiguste vastu wõitlemisest Saksa sõjawäes.
2. Seisukord meie wäerindadel.
3. Segateated.
4. Kirjawastused.

Ametlik osa.

Ülemjuhataja päewakäsk.

Kõikidele sõjawäe osadele, sõjalaewadele ja sõjawäe asutustele.

Kõikidele Eesti Wabariigi sõjawägedele ja sõjalaewadele soowin head uut aastat!

Minul on õnn teatada, et täna on Tartus sõjariistade waherahu Eesti Demokraatlike Wabariigi sõjawägede ja Wenemaa nõukogude sõjawägede wahel kõigelt Eesti frondil, Soome lahelt kuni Läti frondini, alla kirjutatud. Sõjariistade waherahu hakkab maksma 3. jaanuaril kell 10,30 min. 1920.

Raste oli möödaläinud aasta Eesti rahwale ja noorele Eesti Wabariigile, aga weel raskem oli tema Eesti sõjawäele, kes oma werega juba rohkem kui aasta on Eesti rahwast ja riiki kaitsemas äärmiselt tugewate waenlaste vastu idasi ja lõunast. Kindlalt ja julgelt wõitles meie rahwa malewa ja laewastil tugewate waenlaste vastu, ja selle julge wõitluse tagajärg on see, et suur Wene nõukogude riik oli junnitud meie wäelise riigiga rahuläbiäärtimisi algama. Ühelt wõib Eesti sõjawägi ja laewastil oma töö

peale tagasi waadata: Eesti sõjawägi on minewa aasta jooksul ühe tugewa nurgakivi demokraatlike Eesti Wabariigi aluseks pannud.

Täna sel tähtsal päewal tuletab Eesti sõjawägi isemaalise tänuga meele Soome wennasrahwast, kelle waprud pojad kõige raskemal ajal meile appi tulid ja meid meie raskes wõitluses aitasid.

Suure tänuga tuletame meele suuri liitriiksid, Inglismaad, Prantsusmaad ja Ameerikat, kes meid alati on aidanud, aineliselt ja moraaliselt.

Wäga suurt tänu wõlgume suure Briti riigi laewastile.

Ei taha meie unustada Daani ja Rootsi rahwa poegade abi.

Julges lootuses wõtab Eesti Wabariigi sõjawägi vastu uut aastat, kindlalt lootes, et sõjariistade waherahu järele saame wiimaks kätte alalise rahu. Julge ja kindel wõitlus minewitus on pandiks selleks, et Eesti malewa ja laewastil on iga filmapill, kivi, tarwis, walmsis wõitlust jatkama, niilaua kuni Eesti rahwas oma iseseiswuse on kätte saanud.

Kõigile weel kord head uut aastat ja head terwist. Laidoner.

Tallinnas, 31. detf. 1919. kell 21.50, nr. 6174.

Sõjawägede ülemjuhataja päewakäsk kõigile sõjawäe osadele, laewastile ja sõjawäe asutustele.

Uwaldan herra peaministrilt saadud uue aasta terwitustelegrammi:

Wägede ülemjuhatajale.

Palun Teid isiklikult vastu wõtta ja ühtlasi edasi anda Eesti rahwawäele wabariigi walitsuse südamlitka terwitust ja ühtlasi õnnesoowi aasta wahetuse puhul.

Wõppew aasta jääb Eesti rahwa elus kui hiilgaw kangelase ajajärg igawesti särama.

Oma wabadust kaitstes on Eesti rahwas sisetunginud waenlase wärsalgad lühikese aja jooksul oma riigi piiridest wälja ajanud ja koduse pinna wõõra wägimalla alt wabastanud. Werist wõitlust oma olemise ja julgeoleku eest pidades on meie rahwas ühtlasi riigi ehitamise tööl oma kodus kindla riiklike korra ja seaduse maksma pannud. Seni weel teadmata ja tundmata, on Eesti rahwas enesele aasta jooksul kugupeetud toha rahwaste ilmas omandanud.

Lõwioja neist rahmuslistest wõitlustest on Eesti rahwawäe wahwate meeste ja nende andelikkude juhtide päralt. Rõhuma ülewõimu wastu wõideldes on Eesti rahwawägi suremata tegusid korda saatnud. Ustawuses oma kohust rahwa ja riigi wastu täites on Eesti sõdur Wene enamlaste, kui ka Saksa Landeswehri wäehulkadele isegi puudulikkude sõjariistadega surmapõlgituses julguses wastu astunud, et neile purustawaid hoobe jagada. Eesti sõdur on oma wäe ümber pannud härtsimata pärja mehise ja wahwuse hiilgawatest tegudest ja on oma tangelasetegude läbi Eesti rahwale helkiwa minewiku loonud, mida ükski wõim maailmas temalt ei saa riisuda ja mis weel tulewatelegi põlwele kindlust annab ja lootust parema tulewiku peale.

Kui praegusel filmapilgul Eesti wabariigi esitajad rahuläbirääkimistel Wene nõutogude walitjuse asemiktudega wõiwad igasugused liialdatud nõudmised julge iseteadwusega tagasi tõrjuda, siis tuleb selle eest esimeses jões tãnu anda just neile wahwatele meestele, kes seisawad kui terasmüür wõitlus-rinnal kaitseks Eesti iseseiswuse eest.

Surmakartmata ustawuse, ohwimeelsuse ja kohusetäitmise eest, mida Eesti rahwawägi oma juhatajatega möödaläinud aasta jooksul wõitluses Eesti riigi iseseiswuse ja oma rahwa wabaduse eest on ilmutanud ja mille tunnistajaks ühes meiega kogu maailm on olnud, ütleb Eesti rahwa nimel wabariigi walitus wapratele wõitlejatele ja nende wõimjatele juhtidele aasta wiimisel õhtul südamlitku tãnu.

Kindlas usus Eesti rahwawäe kõikumata kohusetäitmise ja ohwimeele peale ka tulewikus saadab wabariigi walitus kõigile Eesti sõjameestele südame põhjast tulewaid õnnesoowe uueks aastaks. Toogu algaw uus aasta meie rahwa julgeolekule ja noore Eesti riigi iseseiswusele lõpulikkude kindlustust, et wahwa Eesti sõdur wõiks ühes oma rahwaga kindla rahu warpus Waba Eesti pinnal maitssta oma üleiniimliku jõupingutuse wilja.

Tuleb tõsise rahu kätte saamiseks ja Eesti kodu kaitseks seniist wõitlust jatkata, siis julgesti edasi, wennad, külg külje juures Eesti iseseiswuse ja wabaduse nimel!

Tallinnas, 31. detsembril 1919.

Wabariigi walitjuse nimel
peaminister **Lõwisson.**

Sõjawägede Ülemjuhata,
Kindralstaabi kindral-major **Laidoner.**

Ülendused.

Wäljawõtted käskudest Wabariigi sõjawägedele.

Nr. 282.

Tallinnas, 21. detsembril 1919.

§ 1. 6-da jalawäe polgu ülem kopten Karl Tallo ülendatse alampolkownikuts, wanusega 26-st oktoobrist 1919. a. arwates.

§ 2. Riisaroopalise Soomusrongi nr. 3 pealt leitnant Oito Freimann ülendatse alamkapteniits, wanusega 5-st juulist 1919. a. arwates.

§ 3. Kalewlaste Malewa tagawara roobust leitnant Johannes Laur ülendatse alamkapteniits, wanusega 18-st nowembrist 1919. a. arwates.

§ 4. Riisaroopaliste Soomusrongide staabist alamleitnant Peeter Nurwits ülendatse leitnandits, wanusega 28-st webruarist 1919. a. arwates.

§ 5. Tallinna linna komandantuurist alamleitnant Jaan Hamann ülendatse leitnandits, wanusega 27-st septembrist 1919. a. arwates.

§ 6. Riisaroopalise Soomusrongi nr. 4 komandandi abi alamleitnant Friedrich Plakk ülendatse leitnandits, wanusega 25-st oktoobrist 1919. a. arwates.

§ 7. Riisaroopalise Soomusrongi nr. 3 pealt lipnik Julius Kanneland ülendatse alamleitnandits, wanusega 26-st webruarist 1919. a. arwates.

§ 8. Riisaroopalise Soomusrongi nr. 2 pealt lipnik Johan Riis ülendatse alamleitnandits, wanusega 22-st märtsist 1919. a. arwates.

Riisaroopalise Soomusrongi nr. 5 pealt lipnik Martin Drats ülendatse alamleitnandits, wanusega 3-st juunist 1919. a. arwates.

Nr. 283.

Tallinnas, 21. detsembril 1919.

Allpool tähendatud 2-se diwiisi tagawara bataljoni ohwitserid ülendatse:

Alamleitnantidest — leitnantidest:

1. Aleksander Klein, wanusega 22. juunist 1919.
2. Robert Kald, " 25. juulist 1919.
3. Wictor Käppa, " 30. juulist 1919.
4. Peeter Priimägi, " 14. okt. 1919.
5. Oskar Reinson, " 15. now. 1919.

Lipnikkudest — alamleitnantidest:

1. Erich Detlau, wanusega 16. detf. 1918.
2. Balduin Dunkel, " 2. märts. 1919.
3. Jaan Pill, " 28. aprill. 1919.
4. Jaan Tamn, " 22. maist 1919.
5. Willem Westimets, " 1. juunist 1919.
6. August Paju, " 21. juulist 1919.
7. Johannes Jürgeison, wanus. 16. aug. 1919.
8. Peeter Treufeldt, " 23. sept. 1919.
9. Ottomar Riggol, " 15. okt. 1919.

Nr. 285.

Tallinnas, 22. detsembril 1919.

§ 1. 1-sest Riisapolgust leitnant Boris Lemann ülendatse alamkapteniits, wanusega 23-st maist 1919 arwates.

§ 2. Allpool tähendatud Riisaroopalise Soomusrongi nr. 5 ohwitserid ülendatse:

Alamleitnantidest — leitnantidest:

1. Woldegar Wotiu, wanusega 10-st juul. 1919.
2. Erhard Krasting, " 14-st detf. 1919.

Lipnikust — alamleitnandits:

1. August Johanson, wanusega 21-st juun. 1919.

§ 3. Harju maakonna Riisepiidiust alamleitnant Eduard Putmaker ülendatse leitnandits, wanusega 17-st juulist 1919 a. arwates.

§ 4. Allpool tähendatud 2-se kindluse Raskke Suurtükiväe diwiisjoni ohwitserid ülendatse:

Alamleitnandist — leitnandits:

1. Willem Westel, wanusega 27-st sept. 1919.

Lipnikust — alamleitnandits:

1. Georg Rebane, wanusega 5-st maist 1919.

§ 5. 5-st jalawäe polgust lipnik Paul Waldson ülendatse alamleitnandits, wanusega 2-st juulist 1919 a. arwates.

§ 6. Riisaroopalise Soomusrongi nr. 3 pealt lipnik Bernhard Schmidt ülendatse alamleitnandits, wanusega 19-st juulist 1919 a. arwates.

§ 7. Allpool tähendatud Scouts-polgu ohwitserid ülendatse:

Sipnikudest — alamleitnantideks:

1. Karl Krudenbrunn, wanusega 4-st sept. 1919.
2. Rudolf Kaudsepp, " 14-st okt. 1919.

Nr. 289.

Tallinnas, 23. detsembril 1919.

§ 1. 2-st kindluse Raskke Suurühtiväe Divisjonist alamkapten Paul Mühler ülendasse kapteniks, wanusega 6-st novembrist 1919. a. arwates.

§ 2. 2-st kindluse Raskke Suurühtiväe Divisjonist leitnant Johannes Orro ülendasse alamkapteniks, wanusega 4-st septembrist 1919. arwates.

§ 3. Alpool tähendub 9-da jalamäe polgu ohwiserid ülendasse:

Leitnantidest — alamkapteniteks:

1. Paul Lieliensbladt, wan. 21-st okt. 1919. a.
2. Mart Tuisk, " 23-st " 1919. a.

Sipnikudest — alamleitnantideks:

1. Jüri Kibbar, wan. 12-st märtsist 1919. a.
2. Karl Talts, " 25-st " 1919. a.
3. Tõnis Wentsel, " 28-st aprillist 1919. a.
4. Peeter Rosenbladt, " 4-st juulist 1919. a.

§ 4. Laiaropalise Soomusrongi nr. 6 pealt alamleitnant Aleksander Kura ülendasse leitnandiks, wanusega 9-st maist 1919 arwates.

Nr. 290.

Tallinnas, 28. detsembril 1919 a.

8-da jalamäe polgu ülema abi alamkapten Aleksander Kosk ülendasse kapteniks, wanusega 3-st septembrist 1919 a. arwates.

Nr. 296.

Tallinnas, 31. detsembril 1919.

§ 1. 3-st jalamäe polgust alamkapten Peeter Unimer ülendasse kapteniks, wanusega 3-st juunist 1919. a. arwates.

§ 2. Alpool tähendub 9-da jalamäe polgu ohwiserid ülendasse:

Leitnantidest — alamkapteniteks:

1. August Bloom, wanusega 19. juulist 1919.
2. Johannes Allik, " 26. nov. 1919.

Alamleitnandist — leitnandiks:

1. Richard Taalder, wanusega 18. sept. 1919.

Sipnikudest — alamleitnantideks:

1. Aleksander Schiffer, wanusega 1. mär. 1919.
2. Karl Kaamat, " 8. apr. 1919.
3. Hans Wiikberg, " 28. apr. 1919.
4. August Mäll, " 18. maist 1919.

§ 3. Alpool tähendub 7-da jalamäe polgu ohwiserid ülendasse:

Leitnantidest — alamkapteniteks:

1. Aleksander Sakkus, wanusega 22. juul. 1919.
2. Oskar Saarema, " 8. aug. 1919.
3. Johan Alwer, " 21. aug. 1919.
4. Erich Ellram, " 1. sept. 1919.

§ 4. 1-st jalamäe polgust leitnant Johan Purga ülendasse alamkapteniks, wanusega 5. augustist 1919 arwates.

Nr. 297.

Tallinnas, 31. detsembril 1919.

§ 1. 3-da diviisi tagavara bataljoni ülema abi alamkapten Johan Grünberg ülendasse kapteniks, wanusega 1-st septembrist 1919. a. arwates.

§ 2. Alpool tähendub 2-je Suurühtiväe polgu ohwiserid ülendasse:

Alamleitnandist — leitnandiks.

1. Paul Wasil, wanusega 12. juunist 1919.

Sipnikust — alamleitnandiks.

1. Ilmar Paris, wanusega 24. apr. 1919.
3. Soomusrongide baterei nr. 5 ülem alamleitnant Helmut Ibrus ülendasse leitnandiks, wanusega 20-st juunist 1919. a. arwates.

§ 4. Alpool tähendub Sakala partisanide polgu ohwiserid ülendasse:

Alamleitnandist — leitnandiks.

1. Peeter Ahmann, wanusega 6. juul. 1919

Sipnikudest — alamleitnantideks.

1. Jaak Tiri, wanusega 26. märtsist 1919.
2. Hugo Tedder, " 19. maist 1919.

§ 5. 2-je diviisi staabist alamleitnant Harry Saebelmann ülendasse leitnandiks, wanusega 15-st septembrist 1919. a. arwates.

§ 6. 1-kest kindluse Raskke Suurühtiväe divisjonist lipnik Lembit Hellat ülendasse alamleitnandiks, wanusega 14-st aprillist 1919. a. arwates.

Nr. 298.

Tallinnas, 31. detsembril 1919.

§ 1. Alpool tähendub Soomusrongide diviisi ohwiserid ülendasse:

Alamkaptenist — kapteniks:

1. Woldemar Songi, wanusega 27. nov. 1919.

Leitnandist — alamkapteniks:

1. Albert Djašon, wanusega 6. septembr. 1919.

§ 2. Alpool tähendub laiaropalise soomusrongi „Kapten Irv'e“ ohwiserid ülendasse:

Leitnandist — alamkapteniks:

1. Karl Hansen, wanusega 18. septembr. 1919.

Sipnikust — alamleitnandiks:

1. Paul Böstrow, wanusega 5. weebr. 1919.

§ 3. Adjutant sõjaväe esitaja juures Latvias, alamleitnant Jakob Motisse, ülendasse leitnandiks, wanusega 12-st septembrist 1919. a. arwates.

§ 4. Alpool tähendub laiaropalise soomusrongi nr. 6 ohwiserid ülendasse:

Sipnikudest — alamleitnantideks:

1. Dmitri Goruštškin, wanusega 1. aprillist 1919.
2. Johan Koel, wanusega 15. maist 1919.

§ 5. Võru jaama komandant lipnik Gregor Tomingas ülendasse alamleitnandiks, wanusega 12-st aprillist 1919. a. arwates.

§ 6. Wabariigi sõjakoollist lipnik Martin Grossholm ülendasse alamleitnandiks, wanusega 22-st augustist 1919. a. arwates.

Sõjavägede Ülemjuhataja,

Kindralstaabi Kindral-Major **Laidoner****Wäljawõttes Sõjavägede Ülemjuhataja päewakästudest.****Nr. 864.**

Tallinnas, 15. detsembril 1919.

Scouts-bataljoni sõdurid Kaij Kättwerki ja Eugen Tambergi, kes sõjavälja lohtu poolt 24-dal aprillil j. a. — läsu täitmata jäämise ja omakohalikest wäeosast lahkimise eest — esimene surma ja teine 20 aastaks kõigi õiguste kaotamisega sunnitud mõisteti, misõiguse otsus aga esimese lohta 20-aastaliseks sunnitud ümber muudeti ja mõlemate lohta otse täitmata jama sõja lõpuni edasi lükati. — w. b. s. au.

õjalitiivil ülesnäidatud wahwuse eest nendele määratud karistusest ja kõigist sellega ühenduses olevatest tagajärgedest.

Nr. 865.

Tallinnas, 16. detsembril 1919.

Wabariigi Walitsus on ase-admiral Pitka'le tema wiimase ajal täiesti rikunud terwise parandamise otsusele pilemot aega — 6 kuud — puhkust lubanud.

Ase-adm. Pitka on üks agaramatest tegelastest, kes Eesti Wabariigi loomisest osa wõttis. Tema wantumata meelekindlus, eelnägemine ja ennastfalgaw töö ja energia on wõimsalt selleks laasa aidanud, et meie nii kaugele oleme jõudnud, kus praegu oleme.

Weel 1917. aasta esimesel poolel, peale rewolutsiooni lahtipühkemist, asus ase-admiral Pitka ühes mõne teise ühtiku tegelasega Eesti sõjawäe loomisele. Kni esimene Eesti wäeosa, mis selleaegse Wene walitsuse tahtmise vastu loodi ja sellepärast selle walitsuse poolt ainelist toetust ei saanud, oli ase-admiral Pitka igatpidi täiele wõetud aluseks täide wiia, selleks omalt poolt igasugust toetust, aades ja korjandusi toime pannes. Ka pärastpoole, kui wäeosad ülespidamist juba Wene walitsuse poolt said, aitas ase-admiral Pitka ainelist ja rahalist korjandusi toime panna, mille tõttu meie oma wäeosajäi wõrdlemisi palju paremini warustada wõisime, kui seda selleaegsed demoraliseeritud Wene wäeosad olid.

Kui 1917. aasta sügisel Saksia wäed Saaremaal ja Hiinamaad okupeerisid ja Wene taganewad wäed maad laastasid ja Tallinnas hulkunud sõjawäelased riisumisi ja röõwimisi toime panid, organiseeris ase-admiral Pitka linna elanikkudest „Omatäitse Ühingu“, kes linna kodanikkude julgeolekut kaitseks ja korda alal hoida aitasid.

Enamlaste taganemise ja Saksia okupatsiooni wägede sihtetuleku wahel ajal olid „Omatäitse“ liikmed ainukesed, kes linnas korda alal hoidsid ja selle järel walwasid, et tulewase Eesti riigi warandus mitte röõwitud ega lõhutud ei saaks.

Ka Saksia okupatsiooni ajal jatkas ase-admiral Pitka kõige energilisemalt „Omatäitse“ organiseerimist, töötades, muidugi mõista, pörandu all.

Saksia sõjawägede lagunemise ja meie maalt lahtumise ajal korraldas ase-admiral Pitka jalaja Kaitse-Viitu üle terve maa. Kaitse-Viit oli see, kes mitte ainult siisemist korda Eestis alal hoida ei aidanud, waid minewa aasta lõpul ka waenlasele Narwa all vastu astus.

Peale Kaitse-Viitu loomise improviseeris ase-admiral Pitka esimese soomusrongi ja tungis mõnelkümne wahwa sõjawäelasega enamlaste kallale. Peale selle hakkas tema korraldusi looma soomusrongide ehitamiseks ja neid warustama. Nüüd on meie soomusrongid wäljaarenenud kargedawaks jõulise waenlasele ja üle ilma kirjeldatse nende wägitegusid.

Kasta algul, kus meie juhuliselt paar sõjalaewa saime, wõttis ase-admiral Pitka laewastiku korraldamise oma kätte. Juba lühikese aja järel läks temal korda meie wäike laewastiku abil tuntawalt meie maawäe operatsioone mere poolt toetada, desjante ühes ja teises kohas, Lohkalt alates kuni Narwa jõesuuni, waenlase seljataha wiies.

Remadel wõitles meie laewastik ase-admiral Pitka juhatusel Heinoaste all. Mai kuus, kui Wene Loode-armee esimest kaitset tegi Petrogradi poole tungida, läks ase-admiral Pitka laewastikuga Roporje lahte ja jatkis ingerlaste polgu maale, kus wiimased

wõideldes tema juhatusel all Krasnaja Gorta kindlustuseni jõudsid ja isegi selle kindluse oma alla wõtsid ning Kroonlinna poornitasid. Juuli kuus, kui „Landeswehri“ wäed Wõnnu alt Riia poole taganemisele sunniti, tungis ase-admiral Pitka meie wäike laewastikuga, kibedalt wõideldes, Diüna jõkke Riia alla, sellega landeswehri saatust õfustades.

Wene Loode-armee edasitungimisel Petrogradi sihil, läinud sügisel, wõitles meie laewastik ase-admiral Pitka juhatusel Krasnaja Gorta kindlustustega ja toetas Eesti wäeosajäi mere poolt.

Ase-admiral Pitka' l on weel palju teenuseid meie Wabariigi ülesehitamisel ja kaitsemisel kõiki neid ei saa üles lugeda päewaläsu kirjastest raamides. Ase-admiral Pitka pole küll elutufeline sõjawäelane, aga tema energilene töö on meid suurelt meie sõjategevuses aidanud.

Loen oma ameti ja kolbliseks kohuseks ase-admiral Pitka'le terve Eesti sõjawäe nimel oma kõige palawamat ränu awaldada ja soowida, et ta terwis pea paraneks, mis talle wõimaluse annaks uuesri tööle astuda oma kodumaa ülesehitamiseks ja riitlise torra kindlustamiseks.

Nr. 869.

Tallinnas, 18. detsembril 1919.

Minu päewaläst nr. 781 § 1 lugeda maksmaks 1-st meist s. a. alates. Rihwarwäelased, kes selles päewaläsus ette nähtud ametnikkude kohtade peal juba 1-st maist s. a. töötasid, määrata kohtade peale ja neile palga maksu selle päewaläsu põhjal.

Nr. 892.

Tallinnas, 24. detsembril 1919.

7. jalawäe polgu sõduri Martin Roh'i, kes omawolitselt wäeosast lahtumise eest sõjawälja kohtu poolt 6. mail s. a. kõige õiguste kaotamisega 15 aastaks sunnitööle mõisteti, misfugune karistus aga kuni sõja lõpuni edasi lükati, wabastan sõjalitiivil ülesnäidatud wahwuse eest temale määratud karistusest ja kõigist sellega ühenduses olevatest tagajärgedest.

Nr. 893.

Tallinnas, 24. detsembril 1919.

5-da jalawäe polgu sõdurid Mikkel Kimm'i ja Julius Kruusi, kes omawolitselt wäeosast lahtumise eest 2-se jalawäe diviisi juures kokkutufutud sõjawälja kohtu poolt — esimene 5-dal mail s. a. iseäraliste õiguste kaotamisega 3 aastaks wangiroodu ja teine 23-dal juulil s. a. iseäraliste õiguste kaotamisega 2 aastaks wangiroodu mõisteti, misfugune karistus aga kuni sõja lõpuni edasi lükati, — wabastan sõjalitiivil ülesnäidatud wahwuse eest nendele määratud karistusest ja kõigist sellega ühenduses olevatest tagajärgedest.

Nr. 900.

Tallinnas, 29. detsembril 1919.

Luban sõjawäelastele õppustele kokkutufutud kaitseliitlastele (grupees mitte wähem kui 10 kaitseliitlast) nende elutoha lähemast jaamast kuni õppustepidamise jaamani ja tagasi sõjawäe sõidupiletid (lit. A.) wälja anda, rahwarwäelastega ühel alusel. „Hilasi luban ka ühtikutele kaitseliitlastele sõjawäe sõidupileti lit.

A. wälja anda, kui nad wangisid kowwoeerima on saadetud eht mõne muu tungiwa ametitalituse puhul sõidawad.

Nr. 904.

Tallinnas 31. detsembril 1919.

Käsen kõiti sõjawäe osade, asutuste ja walitsuste ülemaid, mitte hiljem kui 10. jaanuariks 1920 saata S. Warustuse Ulema A. Wal. Rahastjanduse Saalonda teateid rahajummade ülejääkidest 1. jaanuariks 1920, ära näidates, misuguse maksutähe järele on saadud eelfumma, mille järele ülejääk on olemas.

Teated peawad antud olema üfsitute kulude liitide järele (palgad, päewarahad, kaniseleikulud j. n. e) ja peawad olema täpipealsed.

Nr. 908.

Tallinnas 31. detsembril 1919.

Minu päewakäsu 13. juulil s. a. nr. 348 muutmiseks käsen waenlase sõjawangide arstilisele personalile, kes praegu sõjawangide laagrites arsti, welskeri eht sanitari kohuseid täidab, peale hõwitatu sõduri pajuki tasu maksta järgmistest normide järele, 13. juulist s. a. arwates:

Arstidele	500 marka kuus.
Sambaarstidele	425 " "
Roobu welskeritele	200 " "
Sanitaridele	100 " "

Digus tasu peale peab maksma hakkama sellest päewast, millal sõjawang faktiliselt tööle on asunud.

Nr. 909.

Tallinnas 31. detsembril 1919.

Lubon wangilaagrite haigemajade wan. arstidele, sel juhtumisel, kui haigete arw koosseisu arwust kõrgem on, wangide hulgast sanitariisi, welskeriisi ja arstisi tööle wõtta järgmisel arwul:

3ga 75 üle staati haige kohta	1 arst.
" 50 " " " "	1 welsker.
" 10 " " " "	1 sanitar.

Nendele käsen palka maksta minu päewakäsus 31. detsembril s. a. nr. 908 awaldatud palganormide järele, ja peale selle nendele isikutele medicin-personaalist, kes plektilise isphuse haigetega alalises kokupuutumises on, 3 marka päewas päewaraha maksta, 13. juulist s. a. arwates.

Nr. 915.

Tallinnas 31. detsembril 1919.

Oma päewakäsu nr. 617 muutmiseks käsen, 1. jaanuarist alates, seebi mittesaamise kordadel selle eest kuusteistkümmend marka (Mt. 16. —) naelast maksta.

Nr. 916.

Tallinnas 31. detsembril 1919.

Oma päewakäsu nr. 615 muutmiseks käsen, 1. jaanuarist alates, suhtru mittesaamise kordadel selle eest (Mt. 15 —) wiisteistkümmend marka naelast maksta.

Nr. 917.

Tallinnas 31. detsembril 1919.

Oma päewakäsu nr. 616 muutmiseks käsen, 1. jaanuarist alates, tubaka mittesaamise kordadel selle eest (Mt. 100. —) üheskümba marka naelast maksta.

Nr. 918.

Tallinnas 31. detsembril 1919.

Oma päewakäsu nr. 614 muutmiseks määran 1. jaanuarist sõjawäelaste päewase toiduainete normi hinna (pajul) 18 marga peale.

Keil kordadel, kui rahwawäelased toiduaineid ei saa, käsen nendele toiduainete eest 18 marka päewas maksta.

Sõjawägede Ulemjuhataja:

Kindralstaabi Kindral-Major **Laidoner.**

Wäjawõtted sõjaminstri päewakäskudest.

Nr. 91.

Tallinnas 31. detsembril 1919.

§ 2. Awaldan Eesti Wabariigi Kontrollõuri ringkirjad 18-st detsembrist s. a.

„Nr. 1288/7574:

Revideerimiste puhul on ilmsiks tulnud, et paljud ametiasutused nende tarwitada olewate riigi rahajummade alalhoidmise juures mitte sellekohast Rahaministri korraldust („Riigi Teataja“ nr. 35) tähele ei pane, mille järele kol summad, mis mitte wiibimata wäljamaksmiseks ei ole määratud, rentidesse jooksuale arwele sisse tulewad maksta. Et selle määruise mittetäitmine kuritarwitust wõimaldab, palub Riigikontroll Teid kõigelt Teile allumatelt ametiasutustelt ja ametnikkudelt ülemaltähendatud Rahaministri korralduse täitmist nõuda.“

„Nr. 1290/7560:

Revideerimistel on selgunud, et paljudes riigiasutustes arme- ja majandusraamatud, nagu see Kuitise Walitsuse määruses 11-st märtsist 1919 a. (Riigi Teataja nr. 16 1919. a.) ette nähtud, kinnitamata on.

Palun sellepärast Teile allumaile abutustele teada anda, et Riigikontroll selle määruise täpipealset täitmist nõuab ja edaspidi ametnikud, kelle süü läbi teatud arme- ja majandusraamatud kinnitamata jäetud, seaduslikule wastutusele saab wõtma.

Peale selle palun eriwalitsuskondi kolme nädala jooksul 11. märtsi määruise § 4 järele raamatute registritest Riigikontrolli ära kirjad saata, kui need weel saatmata, ja edaspidi seda järjekindlalt kord kuus teha, nagu määruise § 4 ette nähtud.“

Nr. 92.

Tallinnas 31. detsembril 1919.

§ 1. Juhin tähelepanu minu päewakäsu peale nr. 2, 25-st jaanuarist s. a. ja nõuan selle täitmist.

Kõik sõjawäelased ja ametnikud, keda Soome komandeeritakse, peawad oma nime, adressi ja telefoni numbri Eesti Konsulaadile teada andma.

§ 2. Awaldan Wabariigi Walitsuse täiendawa määruise lasteriistade ja lõhkeainete pidamise kohta 5-st s. l. p.:

„Wabariigi walitsuse poolt 7. nov. 1919. a. wastuõdetud määruise („R. T.“ nr. 91, 92.) § 1 märkus 2. muuta järgmiselt: „Raitseilitused, politseinitud ja kroonu metjawahid kannawad lasteriistu oma festwalitsuste korralduste järele.“

Kindralstaabi Kindral-Major **Larka.**

Sõjaminstri eest.

Leping

Sõjalise tegewuse seismapanemiseks Eesti demokraatlike wabariigi sõjawägede wahel ühelt poolt ja Wenemaa sotsialistlike sõderatiivse nõukogude wabariigi sõjawägede wahel teiselt poolt.

Mõlemad lepinguosalised, soowides wõimalikult ruttu werewalamist lõpetada ja jõudes põhjusemõtte-likule kokkuleppele mõnedes küsimustes, millel kumbagi poole kohta nendewahelise püüwa rahu loomise kuwides isearaline tähtsus on, nimelt: 1) Eesti riigi iseseiswuse küsimuses; 2) omawaheliste piiride küsimuses; 3) küsimuses, mis kumbagi lepinguosalist sõjalises suhtes garanteerib, — ja mis sugused kokkulepped esialgses redaktsoonis ja nimetatudega alla kirjutatud, sellele lepingule juure lisataks ning wõetakse siis rahulepingusse selle olulise osana,

leppisid järgmiselt kokku:

1) Sõjategewust terwel Eesti-Wene wäerinnal 7-meks päewaks lõpetada, alates kell 10.30 min. Tallinna aja järele (kell 12 Moskwa aja järele) 3. jaan. 1920. a., kuni kella 10.30 Tallinna aja järele (kella 12 Moskwa aja järele) 10. jaan. 1920; mõlemad lepinguosalised jätawad endale õiguse ülewalmimetatud tähtaja lõpul sõjategewuse seismapanekut igal ajal üles öelda, kuid sellest 24 tundi ette teatades; ei tule sarnast ülesülemist mitte, siis kestab sõjategewuse seismapanek automaatselt edasi.

2) Kogu sõjategewuse seismapaneku ajaks jääwad Eesti- ja Wenemaa wäed oma praegustele liinidelge mis juures Eesti- ja Wenemaa wägede seisupaikad, waheline maariba erapooletuks loetakse. Erapooletusse maaribasse tungimine nii ühelt kui teiselt poolt, kui ka igasugune tegewus selles ribas on kumbagile poolele keelatud.

3) Sõjategewuse lõpetamise filmapilgust alates on mõlemad lepinguosalised kohustatud mitte mingisuguseid sõjawäeosade wedamist ei frondil ega ka selle selja taga sõjaliste ümbergrupeerimiste otstarbel ette wõtma.

4) Sõjaline tegewus, samuti ka luuramine merel ja wetes lõpetatakse.

5) Ohulaewastiku sõjaline tegewus lõpetatakse; ohuluuramine on lubatud mitte ligemal kui wiis wersta oma seisukohtade liinist.

6) Ünnelute juhtumiste ja arusaamatuste ärahoidmiseks on jalawäe laskehajutusel lähemal kui wiis wersta oma sõjawäe seisukohtade liinist keelatud; õhuwäed ja kõidetud aerostaatid peawad wäljaspool õhusooni 10 wersta laiusel oma sõjawäe seisukohtade liinist olema.

7) Peaks selle lepingu täitmise juures arusaamatusi tekkima, siis luuakse nende läbiwaatamiseks wastawate frontide juhatusel korraldusel segakommissjonid kolmest liikmest kumbagilt poolt, 1. Soome lahe ja Oudowa wahelise frondi, teine Oudowa ja Kudopi wahelise frondi tarwis; komisjonide asupaigad määratakse wastawate frontide juhatuste kokkuleppel.

Selle täitmiseks on mõlemate poolte wolinikud, ja nimelt Eesti demokraatlike wabariigi poolt:

Usutawa kogu liige Jaan Jaani p. Poska.

Usutawa kogu liige Ants Jaani p. Piip.

Usutawa kogu liige Mait Aleksandri p. Püümann.

Usutawa kogu liige Julius Jüri p. Seljamaa ja Kindralstaabi kindral-major Jaan Heinrichi p. Soots ühelt ja

Wenemaa sotsialistlike sõderatiivse nõukogude wabariigi poolt ülewenemaalise tödliste, talupoegade punawäelaste ja kasakate saadikute nõukogu kehtäde-jaatwa komitee liige Adolf Abrami p. Joffe ja riigi kontrolli rahwakomissariaadi kolleegiumi liige Isidor Emanueli p. Gufowski teiselt poolt — pärast wastastikust wolituste läbiwaatamist, mis täitsa korras leiti olewat, käesolewale lepingule sõjariistade tegewuse lõpetamise kohta alla kirjutatud ja piiseritega warustatud.

See leping tehakse kahes eksemplaaris, üks Eesti ja teine Wene keeles, kusjuures mõlemad tekstid autentilisteks loetakse.

Tartu-Jurjewi linmas, 31. detf. 1919.

Üleüldine osa.

Suguhaiiguste wastu wõitlemisest Saksa sõjawäes maailmasõja ajal.

J. A.

Ennise Saksa sõjawäearsti prof. Dr. W. Hoffmanni toimetusel ilmus hiljuti koguteos pealkirja all: „Die deutschen Ärzte im Weltkrieg“, kus jutustakse Saksa arstide tegewusest ja kogemustest maailmasõjas. Dr. W. Hoffmann ise käsitleb selles raamatus peatükki: „Rõige tähtsamad sõjataudid“.

Ragu prof. Hoffmanni ülewaatest näha, seisid kõigi külgehakkawate haiiguste hulgas suguhaiigused arwuliselt esimesel kohal. Et suguhaiiguste wastu wõitlemise küsimus ka meil päewakorral seisab, siis maksab küll seda kohta Hoffmanni artiklist ligemalt refererida.

Ametlittude arwude põhjal awaldab prof. Hoffmanni suguhaiiguste kohta Saksa sõjawäes diagrammi, mis järgmise tabelisse ümber paneme:

1000 mehe kohta tuli suguhaigeid:

	Garnisoni wägedes.	Wäljawägedes.	Ühtekokku.
1. sõja-aastal	29,2	15,2	44,5
2. „	28,3	15,8	44,1
3. „	25,3	15,4	40,7
4. „	27,2	20,2	47,4

Rahwojal tuli Saksa sõjawäes 1000 mehe kohta keskmiselt 20 suguhaiget (täpisealt 19,9), mis sugune arw on saadud kokkuvõttes 1907—1912. aastate kohta.

Sõjawäelaste suure arwu tõttu oli ka suguhaigete absoluutne arw Saksa sõjawäes maailmasõja ajal väga suur. Iseäranis palju suguhaigeid tuli etapfondade laatsaretidesse. Kuid relatiivsest — rahwojaga wõrreldes — ei olnud see arw mitte väga suur, wäljawägedes ifegi vähem 1907—1912. aastate keskmisest arwust.

Et suguhaiigused niisuguste haiiguste hulka kuuluwad, mida ära wõib hoida, siis oli ka Saksa sõjawäe termishoiu walitsuse peahooleks suguhaiiguste wastu wõitlemine ja nende ärahoidmine. Suguhaiiguste ärahoidmise ja arstimise abinõud ei wõetud mitte ainult

õjawaälaste kohta sõjawäljel ja kodus tarwitusele, waid ka awalikkude ja salalõbunaioste kohta offupeeritud maadel.

Oluliselt uusi juhtnõude termishoidliste kaitseabinõude maksmapaneful ei tarwitatud. Need juhtnõudid olid umbes samad nagu rahuaajalgi, ainult nende maksmapanef oli liudlam, kuna wähem hooliti eetilisest wasumotiividest, mis rahuaajal termishoidliste korralduste läbiwiimist tuntawalt taktistafid. Sõjas olid termishoiu nõuded mõõduandwad — ainult sõjawäe ja rahwa termist peeti filmas.

Ka kodus heidei wanad waated suguhaiguste alal kõrwale. Suguhaiguste peale ei waadatud mitte enam kui niisuguse asja peale, mida salajas tuleb hoida. Kui tõsiselt suguhaiguste kui sotsiaalse hädaohu peale waadati, näitab ka see asjaolu, et haigemajades ja laatsarettides maksuta nõuandmine suguhaigete kohta sisse seati. Tarwikul korral wõeti ka maksuta rawitussele. Iba wäerinna ülemjuhataja korraldusel wõeti tema piirkonnas koguni kohtulikule wastutusele suguhaiguste laialikandmise eest.

Suuremates linnades offupeeritud maakondades olid kodanlised wõimud kohustatud ära tähenutama majasid, kus prostitutsiooni aeti. Niisamuti olid nad kohustatud üles andma naisi, kes wäljaspool niisuguseid majasid enbid prostitutsioonist elatafid. Kuib sala prostitutsiooni, mida peaaesjalikult töötä naistrahwad ajasid, ei saadud sel moel mitte maha suruda. Siin aitas Salsa kõlbluse-politsei, kes mitmes kohas õige heade tagajärgedega töötas. See kõlbluse politsei lastis lahklasi naistrahwaid arstlikelt läbi waadata. Kes haige leiti olewat, wõeti arstlikse rawitussele. Bordenides ja eramajades elutsewad lõbunaised waadati enamasti kaks korda nädalas arstlikelt läbi. Arstide puudusel ja nende koormatuse järeldusel ei olnud wõimolikt lõbunaisi iga päew läbi waadata lasta.

Suuremates etappunktidest awati suured naistehaigemojad, kuhu ka naabruses olewatest wäitsematest kohtadest suguhaiguid naissi rawitussele wõeti. Et tripperi täielik arstimine haigemajades raskesti sünnitas, siis peeti tripperihaiguid naissi esialgul isearalistes töömajades kinni, kus nad rawitusel olles ühtlasi wäitsetofu eest tööd tegid. Warsti aga läks niisuguste haigete hull nii suureks, et nende toitmine ja nendele kohase teenistuse leidmine arawõitmata raskesti sünnitas. Sellepärast ei saanud jeda ideaalset termishoidust korraldust mitte täiesti läbi wiia.

Naistrahwad, kes läbitasumisel terwed leiti olewat, pidid alati kaarti oma nimega ja wõimalikult ka oma päewapildiga kaasas kandma. Selle kaardi peal oli ära tähendatud läbitasumise kuupäew ühes arsti allkirjaga.

Ette teatamata wõeti lõbunaioste korterite järeldawastusi ette, et näha, kas nõutawad sisseseaded pesemiseks jne. olemas on. Tubades pidi siimapaistwal ja plakatiga aratähendatud kohal arahoidmise (profülaktiliste) abinõude tagowara wabaks tarwitamiseks walmis pandud olema. Need abinõud anti awalikkudele majadele apteegi ladudest maksuta wälja. Ei olnud mõit ettekirjutused täidetud, siis pandi bordenid mõneks ajaks kinni ja naised wõeti wahi alla. Warsjewis õpetati Lesjeri aratusel lõbunaioste enese-desinfitseerimist. Neid kaitseabinõusid pidid nad ka meestele soowitama ja pakkuma.

Peab tunnistama, et neid iseenesest otstarbekohaseid korraldusi waba prostitutsiooni juures raste oli läbi wiia ja kontrollleerida.

(Järgneb.)

Seisuford meie wäerindadel.

(Meewaade sõjalisest tegevusest meie wäerindadel 19. - 31. detsembrini 1919. a.)

Marwa wäerindal jatkas waenlane wäitste waheaegadega wihaseid pealetungimisi, isearanis wäitste Soome lahe ääres ja Jamburi sihil. Waenlane on ühesuured jõud meie wastu Marwa wäerinnale loondanud, nimelt 60: jalawäe polku, 2 isearalist jalka ja üks ratsapolk, i. t. kuni 40.000 titku 750 kuulipüüdjaga ja 150 juurtükiga, 8 soomusautot ja 6 soomusrongi.

Jõudude ja isearanis referwide rohtus wõimaldas waenlasele endiselt algatust oma kses hoida. Peale wihast pealetungimist tadus harilikult sellest osawõtnud wäeosa pikemaks ajaks referwi, kuna järgmisel päewal samas paigas juba uus polk peale tungis. Waenlase juurtükitali kõwenes iga päewaga. Witmasel ajal oli waenlane jällegi kihwitseid gaasipomme tarwitama haklanud.

Kohtuwõtte perioodil olid waenlase pealetungimised niisama wihased nagu ennegi, kuid pealetungimiste wahesajad olid pikemad. Enne Jõulu pühi ja pühade aegu oli wäerinnal pikent waitus, mida sellega wõib seletata, et külmade ilmade pärast ja soojade riiete puudusel waenlase wäeosaades wastuhakamisi ette oli tulnud ja ümberpaigutusi küllalt ruttu ei saadud läbi wiia. Suurtüki tulewabetus kestis edasi ja oli paiguti wäga kõwa. Waenlane oli Niisõ küla juure kaugelelastawa kümnetollilise batarei üles seadnud, kust ta harwa Marwa linna pommitas. 28. detsembril, mil ilmad soojemaks lätsfid, lordusid jällegi waenlase wihased pealetungimised.

Õgedad wõitlused kestsid kuni 31. detsembrini. Isearanis wihast tormasid punased 30. detsembril Salla küla juures peale, samal ajal kogu wäerinnal torwilise juurtükitaluga meie seisukohti pommitades. Meie kaewikud ja traattõlled purustati selle tulega. Pealetungiwa waenlase suurte jõudude ja wäljatannatamata juurtükitalu järeldusel lahkusid meie wäed Salast, kuid wastupealetungimisel, mis lohe ette wõeti, häwitati sisetormanud waenlane meie kaewikud ja traattõlete wahel. Waenlase kaotused neis pealetungimistes olid ennekuulmata suured. Ka piüüdis waenlane Maroowa jõe joonel paaril korral ahelikudes üle jõe tungida.

Pihlwa oli wõrdlemisi waitne. Waenlane wõitis peaaesjalikult maakuulamisi ette, mis alati meie luurajate poolt nurja aeti. Ka katjus waenlane paaril korral Mehikoorma ja Napiina juures üle Peipsi järwe tungida, aeti aga meie tulega tagasi. Pihlwa järwe lõuna kaldal Bidawitsch küla juures tungis waenlane wiimastel päewadel kõwasti peale, löödi aga tagasi.

31. detsembril kirjutati Tartu rahukonferentsil sõjariistade waherahu alla. Waherahu hakkab maksma 3. jaanuaril kell 10. 30 m. ja kestab kuni 10. jaanuarini. Kui kumbki pooltest 24 tundi ette ei teata, kestab waherahu automaatilist edasi. Rahu tähtsamates punktides on umbfandud kokkuleppele jõutud.

Segateated.

Rahukonferentsil

telegrafeeriti Esturile 1. jaanuaril Tartust: Piiri- ja tagastiste komisjonid lõpetasid eila hommikupoole oma tööd. 13. koosolek algas kell 7 õhtul. Dja wõtsid Eesti saatkonna poolt saatkonna esimees Posti, liikmed Piip, Püümann, Seijamaa, Soots, ekspordid Ast ja Dinas ning sekretäär Wirgo. Wene saatkonna poolt wõtsid koosolekust

osa esimees Joffe, liige Gufowski, ekspordid Kostjajew, Mihailow ja frahw Bentendorf ning sekretäär Klöschko.

Koosoleku omas Wene saatkonna esimees Joffe teatas, et piiri- ja tagaliste komisjonid pika töö järele Eesti wabariigi piiride ja sõjaliste tagatiste küsimuses nüüd sedawõrd kokkuleppele on jõudnud, et sõjategewuse seiswapaanemise kokkuleppele võimalik on alla kirjutada. Ta loeb ette Eesti iseseiswuse tunnustamise kokkuleppe. Eesti riigi piiride kokkuleppe ja sõjaliste tagatiste kokkuleppe tekstid.

Wastuses Joffele ütles Eesti saatkonna esimees Posta, et peale selle, kui piiride asjus kokku lepitud, loota võib, et rahusaatkondade tööd mõlemale poolele soowitawa lõpuni mõidaksse wiia.

Lepingute allakirjutamine, millest Tartus wiibivad wälja- ja kodumaa ajakirjanduse ehtajad pealtkuulajatena osa wõtsid, algas kell 7.28 min. ja lõppes kell 8 õhtul.

Järgmine üleüldine koosolek on 3. jaanuaril.

✽ || Kirjawastused. || ✽

M. N. Tegewas mäes. Lehe saadame.

F. J. Tartus. Topograafia õperaamat ilmub meebbruaris.

Sõdur Narwas. Saatke, waheti saame tarwitada.

Wastutaw toimetaja: Kindralstaabi polkownik Niin.

Wäljaandja: Wägede Ülemjuhataja Staab.

„Sõduri“ üksik nummer maksab uuest aastast peale

1 mark.

„Sõduri“ talitus.

Kindluse batarei № 1

tarwitab wanemat kirjutajat

Soowiawaldused saata ühes lühikese teenistuse kirjeldusega batarei ülema nime peale tegewasse wäkke.

Tellimiste wastuwõtjaid

palume oma wana aasta arweid ära õiendada.

„Sõduri“ talitus.

„Sõduri“ tellimine 1920 a. peale on awatud.

Tellimise hind:

1 aasta peale:	40 marka
1/2 „ „	20 „
1/4 „ „	10 „

Sõjawäe Topograafia Osakonna wäljaandel

ilmus teises trükis

Eestimaa kaart, leht № 2

Hind 4 marka.

Mõõt: 10 wersta tollis.

Hind 4 marka.

Saada raamatukauplustest ja Sõjawäe Topograafia Osakonna kantseleist, Tallinnas, Lai tänav nr. 39 (teiselt korral).

